

Könyv és életmód

(Kivonat)

Manapság gyakran lehet hallani a „könyv válságáról”, ami éles ellentétben áll az analfabétizmus elleni harccal, azzal az állandóan növekvő szereppel, amelyet a könyv a harmadik világ országaiban játszik. Ez a szerep viszont mind inkább csökken a nyugati országokban, különösen az Egyesült Államokban, ahol egyre erősödik a könyvellenes tábor hangja.

A könyvvel kapcsolatos problémák eredete a túltermelésre és az ebből következő csömörré vezethető vissza. A túltermelésben nagy szerepet játszik az a tény, hogy a könyvkiadók a bestsellerekért harcolnak. Így megnő a mai könyvkiadásra oly jellemző visszamaradt, korán elavuló könyvek száma.

Felmerül a gondolat, hogy az egyetemi kiadók vegyék át a komoly irodalmi értékkel rendelkező, kis példányszámú könyvek kiadását — ezt azonban megnehezítik a jelenlegi válságok, amelyekre jellemző példa a Harvard University Press csődje.

A tudományos kutatási eredményekről megjelenő folyóiratcikkekkel kapcsolatban szokás a hatványozódó, exponenciális növekedésről beszélni, viszont nem állnak rendelkezésünkre megbízható adatok ezen közlemények valódi értékéről.

A kiadványok számának növekedése nemcsak az egyéni olvasó elé (aki legalább saját ízléséből és szükségleteiből indulhat ki), hanem a mind kisebb költségvetéssel rendelkező könyvtárak elé is nehéz akadályt állít. A túltermelés és a csömör állított sokakat szembe a könyvvel, és ezek a könyvpótló kommunikációs eszközöket, a gépi visszakereső rendszereket és mikromásolatokat támogatják. Ezek olyan veszélyt jelentenek a könyv számára, mint amilyentől a festészetet féltették a fényképezet fel-találásakor. Valójában pedig a festészet új ösztönzést kapott, új formákat keresett a fényképezés feltűntével.

Az új eszközök igazi értéke abban jelentkezik, hogy életünket megváltoztatják, színesebbé teszik, megkönnyítik a gyors tájékozódást, megváltoztatják a világról alkotott képünket. Nem szabad eltúlozni szerepüket, és fogyatékságaikat figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy a könyv felveheti velük a versenyt.

Korunkban a látás szerepe is megváltozott, nagyobb jelentőséget kapott — elég itt a gyermekek korai televíziózására gondolni —, a könyvet is „nézik”, mint a televíziót. Az audiovizuális oktatásnak is megvannak a maga korlátai. A tanár tapasztalatai szerint az ösztönzést nem a nézés adja, hanem a tanár és a diákok, illetve a diákok egymás közötti személyes kapcsolata.

A visszakereső rendszerek és az információs központok nem pótolhatják a könyvtárakat: fenntartásuk a hagyományos könyvtárénál jóval drágább, és hatékony működésük csak magasan képzett szakemberek útján biztosítható.

A mikromásolatok a könyvkiadást nem változtatják meg sok tekintetben. (Kivétel pl. a doktori disszertációk és egyéb, kevés szakember érdeklődésére számot tartó kiadványok.) A mikromásolatok körül (akárcsak a reprint-kiadványok esetében) nagy a zűrzavar. A különféle egyéni, nem összehangolt vállalkozások nem biztosítanak állandó jó minőséget, használatukat pedig megnehezíti az olvasóberendezések rossz minősége, fogyatékságai.

A történelem sokkal jobban megismerhető a könyvek segítségével, mint az elmúlt korok tárgyainak alapján, ráadásul a könyvek egy további, negyedik dimenziót is adnak az ember életének.

A nemzetközi könyvével kapcsolatban Franciaország jó példával járt elől azaz, hogy a Művelődésügyi Minisztérium könyvet ad nászajándékba a könyvével folyamán házasságot kötők számára, a Bibliothèque Nationale pedig ebből az alkalomból rendezte meg az ország történetének legnagyobb szabású könyvkiállítását.

A könyv természeti erőként működik, és ha nem zavarjuk meg ökológiáját, alapvető viszonyát az emberi környezethez, továbbra is az emberiség legjobb barátja marad.